

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Verus Ecclesiasticus Vocationem suam cognoscendi Avidus, Eidemqve Correspondendi Studiosus

Mansi, Giuseppe

Francofurti ad Mœnum, 1693

Cap. VII. De consecratione & elevatione

urn:nbn:de:hbz:466:1-38106

tatur cæremonia, ac usus in Ecclesia, supponendi patenam Hostiæ, ac infundendi vinum in calicem. Patena illa, quæ Redemptori servavit in cœna, ex pretioso lapide confecta fuit, diciturque hodie magna cum veneratione asservari in civitate Genuensi. In Missali Mozarabiorum ritus ille reperitur *Sauss. de Panop. sac. L. 9. C. 10.* ut super patenam hostia in novem particulas dividatur, juxta novem præcipua fidei nostræ mysteria, in symbolo contenta.

Caput Septimum.

De Consecratione, & Elevatione.

PRæmissa grata hac memoriâ eorum, quæ fecit Christus in institutione sanctissimi sacramenti, tandem devenitur ad sacrosancta Consecrationis verba, in quibus, dicit Hugo à S. Victore, *Fit super humanam rationem, Divina virtute humana sollicitudine, de cibo corporis esca spiritualis, & descendente super panem & vinum immensa Majestatis virtute, tam veram Divinitatem, & humanitatem Christi in cælo regnantis accipimus, quam veram substantiam ignis à sole. supposita Chrystalli sphaera exigua mutuari possumus. Lib. 2. de offic. Enc. C. 32.*

Deinde, post profundissimam, humillimamque adorationem, elevat Sacerdos sacramentissimum corpus Christi sub speciebus panis, illud-

illudq; fidelibus adorandum exponit. Quamvis apud sacrorum Rituum scriptores usque ad Micrologum mentio non fiat hujus cæremonix, quod tamen sit antiquissima, conjecturare licet ex iis quæ scribit S. Anastasius Sinaita *Serm. de sac. sinac. Sacerdos post sanctificationem sacrificii incruentum, attollit panem vitæ. & omnibus illum ostendit;* & Amphilochius, vel quis alius author fuerit vitæ S. Basilii magni, dicit *Henschen. act. SS. 20. Mart. post finem orationum, exaltavit panem prolixè orans.* Conformer etiam scribit S. Joan. Damasc. *Cum Eucharistia panis in altum extollitur, non dicimur sanctus, aut ter Dominus, sed unus sanctus, unus Dominus Jesus Christus &c. Ep. de Trisagio.*

Servit præfenti instituto id quod legitur in vita B. Mauricii Hungari ordinis S. Dominici, quod, dum cadaver ejus esset expositum in Ecclesia, ac pro defuncto celebraretur Missa de Requiem, spectantibus omnibus, ad elevationem Hostiæ, uti etiam calicis statim aperuerit oculos, ad contestandâ reverentiâ, in vita semper à se exhibitam sacratissimo sacramento. Novem ritus hujus assignat rationes S. Bonavent. *in exp. Miss. c. 6.* Prima est, ut gratiâ peccatis nostris deperditâ apud æternû Patrem recuperemus, actu illo quodammodo dicentes: *O Pater cælestis peccavimus, sed nunc respice in faciẽ Christi Filii tui, quẽ tibi presentamus;* &c. te

ab ira ad misericordiam provehamus. Ne ergo
 avertas faciem tuam à puero tuo . scilicet à Filio
 tuo , &c. Secunda est, ut per Filium unigenitum
 bona cuncta in petremus: Tertia, ut jus de-
 notetur, quod mediante Christi Passione ad
 Paradisum acquisivimus, & ad hoc confirman-
 dum elevamus Privilegiū nostrum, id est Chri-
 stū pro nobis passum. Quarta est, ut demonstre-
 tur, ac exhibeatur omnibus. Potentia, Sapien-
 tia, liberalitas, & bonitas Dei, in transsubstan-
 tiatione panis in carnē, & vini in sanguinem,
 sub visibilibus illis speciebus, omnesq; invi-
 tentur ad videndam dignationem illam, ad
 quam se dimisit Filius Dei: *Qua enim major bo-
 nitas, quam quod Christus dignatur captivus
 esse in altari?* Dumq; in altū elevatur, videtur
 quasi dicere Sacerdos juxta sanctum illum:
*Ecce quem mundus capere non potest, captivus
 noster est; ergo eū non dimistamus, nisi quod pe-
 timus, prius obrineamus:* Octava causa quam
 adducit, est; *Elevatur corpus Christi ad latifican-
 dam Ecclesiam sanctam per Vexillum exercitus; unde
 omnes qui sub vexillo illo militant, gaudium & forti-
 tudinem accipiant.* Tandem, in altum sublevatur, ad
 ad dandum exemplum, cunctosq; ad imitandum ex-
 citandos, quasi sacerdos adstantibus enuntiaret: *Ecce
 filius Dei, qui pro nobis extensus, & elevatus est in pa-
 tribulo crucis, sequimini eum, ut saltem aliquid patia-
 mini. qui tanta pro nobis passus est.*

Eadem utitur cæremonia, ac in eundem
 finem

finem in calicis elevatione, circa cuius consecrationem S. Thomas in quartum Sententiarum: *Dist. 8. Q. 2. N. 2.* quædam valde excellenter notat: *Quod dicitur, hic est calix, habetur apud Lucam C. 22. & 1. Cor. 11.* ponitur nomen calicis, licet verba Consecrationis tendant ad species vini, quod illa mediante convertitur in sanguinem, ob communem loquendi modum, dicit S. Thomas, quo solemus dicere: *Bibe calicem vini, id est vinum contentum in calice*: quam autem sit conveniens, tali loquendi forma utamur, probat: *Quia sanguis de sui ratione non dicit aliquid potabile, immò magis aliquid, quod natura abhorret in potum. Et quia in hoc Sacramento Sanguis Christi consecratur, ut potus, ideo oportuit aliquid addi quod ad potum pertineret, scilicet calicem.* Potest etiam dici, per hoc alludi ad calicem Passionis Christi, quod mysterium directè exprimitur in sanguinis consecratione. *Quod autem dicitur novi Testamenti, ex tribus habetur: Matt. 26. Mar. 16. & Luc. 26. Quod autem dicitur æterni, & iterum mysterii fidei, ex traditione Domini habetur.* Quam autem propriè adjungatur verbum illud *Æterni*, explicat Doctor Angelicus, siquidem, per *Sanguinem Passionis Christi, novum Testamentum confirmatur, non quidem promittitur*

temporalia, ut prius, sed aeterna, vel ratione so-
 lius Sacerdotis, continentis Christum, quae est
 persona aeterna, vel ratione Prædestinationis
 aeternae, hanc gratiam preparantis. Testa-
 mentum hoc a; pellatur novum, quia per Sa-
 cramenti hujus institutionem, renovatum est
 in mundo tempus gratiæ, ac per Christi san-
 guinis effusionem confirmatur promissio,
 tolliturq; antiquum impedimentum a deundi
 hæreditatem, & tandem intercedente Christi
 morte, ejusdem promissionis facta est quasi
 renovatio. Dicitur, *mysterium fidei, non qui-
 dē, scribit S. Thomas 3. P. Q. 78. a. 3. ad excluden-
 dam rei veritatem, sed ad ostendendam occul-
 tationem; quia & ipse sanguis Christi occulto
 modo est in hoc Sacramento, & ipsa Passio Chri-
 sti occultè fuit figurata in veteri Testamento,*
 & ad alludendum verbo illi Apostoli: *Quem
 proposuit Deus propitiatorem per fidem in san-
 guine ejus & justificans eum, qui ex fide est f. su
 Christi.*

Pro vobis & pro multis. Pro omnibus, quo-
 ad sufficientiam, pro electis solum quoad ef-
 ficaciam. *Vobis*, dicitur per respectum ad He-
 bræos: *multis*, multitudinem Gentium de-
 signat: vel etiam, *pro vobis*, denotando Apo-
 stolos, significatq; Sacerdotes, quibus medi-
 antibus, ad alios pervenit fructus Passionis,
 per

per Sacramentorum administrationem illis
competentem: Et quia ex officio tam pro
quam pro aliis orare tenentur, cum sit effe-
ctus Passionis Christi, in sacri sanguinis con-
secratione expressus, remissio peccatorum,
hinc tali cum allusione dicitur: *Pro vobis &
pro multis effundetur, in remissionem peccato-
rum*, non ita tamen, quod hujusmodi remis-
sio ponatur tanquam proprius effectus hujus
Sacramenti, quod est *Sacramentum vivorum*,
prout dicunt Theologi, & non *Mortuorum*.
Eodem tempore, juxta monitum Apostoli,
renovatur memoria Passionis Christi, quæ in
mysterio illo repræsentatur.

Proceditur jam consequenter ad quartam
partem Canonis, in qua, dicit S. Thomas *lib. 4.
de sacer. c. 6. In aliis usq. ad Communionem est
postulatio pro vivis, & mortuis, & pro se.* In-
stituta est, juxta librum summorum Pontifi-
cum, ab Alexandro Papa. Ex potiori parte
orationes illæ reperiuntur apud S. Ambrosi-
um, & sequens *supra que, &c.* quali eadem re-
peritur in Liturgiis SS. Blasii & Chrysosto-
mi. Comparatur sacrificium præsens, illi A-
belis, non solum ob singularem propriamq;
analogiam à S. Paulino *de reditu Niceta*, agni-
tam, unde fuit appellatus Christus

Redivivus Abel

pascit effuso pretio redemptos sanguine agnos.
sed

sed ad demonstrandam æqualitatem inter illos, non quidem quoad valorem & efficaciam sed quoad devotionem & fidem, circa oblationem, de qua dicit Apostolus Hebr. II. *Fide plurimam hostiam Abel, quam Cain obtulit.* Itē, de devotione Abrahami tempore sacrificii observat S. Laurent. Justinianus *de disc. & perf. Mon.* Cum in hora holocausti aves cœli terribiliter irrumperent, ut carnes diriperent, magno charitatis zelo & pervigili cura eas ab altari abigebat; ut quod mundum mundo obtulerunt corde, totum sine macula adoleret holocaustum. Ad cuius imitationem optandum foret, ut omnes Ecclesiastici essent pietate ac devotione pleni; Nihil de iis, quæ foris sunt, illo beato tempore cogitent, nihil appetant, sed sola eis sufficiat presentia Redemptoris Conc. 17. Mentio quoq; fit oblationis Melchisedechi, cuius rationem reddit S. Cyprianus L. 2. Ep. 3. *Quis magis Sacerdos Dei summi, quam Dominus noster Iesus Christus, qui sacrificium Deo Patri obtulit, & obtulit hoc idem quod obtulerat Melchisedech, panem scilicet & vinum, hoc est, sacrarum corpus & sanguinem, & prout subiungit Sanct. Augustinus in Ps. 33. Ipse de corpore & sanguine suo sacrificium instituit secundum ordinem Melchisedech. Et quia in fine illius Sanct. Leo Magnus adjunxit, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.*

M m Pame

Pamelius definire non audeat, an non ipse-
tam illam in Canone adjecerit orationem,
quod tamen nullatenus dici aut sustineri pot-
est, cum oratio illa antiquior sit S. Leone
Pontifice. *Tom. 1. Lit.*

Idem S. Ambrosius *L. 4. de Sacram. Cap. 6.*
tertiam exhibet orationem, quam cum actu
profundissimæ reverentiæ profert sacerdos,
dicens: *Supplices te rogamus &c.* & ubi nos
dicimus *per manus sancti Angeli tui*, ille le-
git *per manus Angelorum tuorum*; qui quanto
numero assistant, quamque ambizioso obse-
quio serviant incruento sacrificio, experi-
sunt sancti Joannes Chrysostomus, Nilus Ab-
bas & S. Gregorius Magnus, & B. Joachimus
Servita, & plurimi alii: sed dum in numero
singulari profertur, valde propriè & apposi-
tè intelligi potest de Angelo custode, alteri
assistente, in quo celebrans sacrificat, *Sub
conspectu Dei vivi, Angelo orationis adstante*,
inquit Tertullianus *de orat. C. 12.* Rogat hic, ut
ante Dei thronum, vel ipsummet Christum
deferatur memoria Passionis & fidei, ipse-
que fidelium preces, sacrificium hoc comi-
vigorem accipiant orationes nostræ illum-
que confortetur debilitas, quam nos con-
fessi, divinæ præsentamus voluntati. *De Al-*
tari Pop.

tari cœlesti sæpius fit mentio in sacris paginis, docetque S. Irenæus L. 4. adu. Heres. C. 34. id, quod significat: *Est altare in cœlis, illuc preces nostra & oblationes diriguntur.* Rogat cœlestem benedictionem super omnes illos, qui communicabunt: *Ut quotquot &c. estque hic antiquus Ecclesiæ usus, quod illi qui sacrificio assisterent, communicarent; cum conventus Christianorum ad Ecclesiam, dicit Jonas Aurelianensis L. 4. de instit. Laic. Cap. 18. ideo præcipuè institutus sit, ut inter Hymnorum, & laudum solemnia, participatio corporis, & sanguinis Christi Domini celebretur.* Tres cruces format, unam super Hostiam, alteram supra calicem, tertiâ seipsum signat; osculato deinde altari, ad exprimendam reconciliationem inter Deum & hominem, signat altare cruce, atque ad manifestandum desiderium, quo flagrant animæ sanctæ, ut de altari sacram recipiant communionem, cujus participatione, mediante S. Cruce digni facti sumus, non ad benedicendum, & consecrandum, sed ad demonstrandum unde procedat omnis sanctificatio, scilicet à Cruce.

Pergit deinde in quinta parte Canonis ad particularem Defunctorum memoriam, conformiter ordinationi Apostolicæ, cujus meminit S. Joannes Chrylostomus Hom. 69. ad Pop. fuitque servata in Ecclesia, per omnia sæ-

cula: Hoc à Patribus traditum, universaliter Ecclesia, dicit S. Augustinus Serm. 52 de verb. Apost. Ut pro iis qui in corporis & sanguinis Christi cōmunionē defuncti sunt, cum ad ipsius sacrificium pro loco commemorantur, oratur. Quinimmo, describebantur nomina fidelium defunctorum, & in Ecclesia legebantur; hocque in Ecclesia Remensi Subdiaconi erat officium, in Missa submissa voce Sacerdos suggerere nomina omnium defunctorum Episcoporum Fulco de gest. Abb. Lobien. Cap. 7. Tamē

Præter hæc universalis totius Ecclesie erat ritus, ut testatur Hypatius Episcopus Paphesinus apud Christianum Lupum in Schol. not. ad Var. Pat. Ep. 34. quod nomina mortuorum Episcoporum in sacris Dypticis registrarentur, & in Missa recitarentur. Utitur Eccl. veteribus istis: *Qui nos præcesserunt in signo fidei, quod proprie est in Baptismo, & dormiunt in somno pacis, non quia non patiuntur penas purgatorii, sed quia non sentiunt afflictiones corporis, nec patiuntur mentis inquietudines, aut vitiorum stimulos, sed degunt in expectatione, quamvis dolorosa, securam tamen beatæ eternitatis. Ultra illos, qui expressè in memento sunt nominati, etiam adjungitur: Omnibus in Christo quiescentibus. qui est effectus Charitatis piæ Matris Ecclesie nullam*

delem' è suis precibus ac orationibus exclu-
 dentis, quod mirificè olim commendavit S.
 Augustinus cap. 4. in l. decura pro Mort. Non
 sunt præmittendæ supplicationes pro spi-
 ritibus mortuorum, quas faciendas pro
 omnibus in Christiana Catholica societate
 defunctis, etiam tacitis nominibus quorum-
 cunq; sub generali commemoratione suscepit
 Ecclesia, ut quibus ad ista desunt parentes, aut
 filii, aut quicunque cognati aut amici, ab una
 eis exhibeantur matre communi.

Sexta & ultima Canonis propriè dicti, juxta
 Cardinalem Bellarminum Tom. 2. Conf. de Miss.
 c. 26, quem in hoc sequimur, oratio incipit, à
Nobis quoq; peccatoribus, terminaturq; verbis
 illis, *per omnia secula seculorum*, quæ sacerdos
 ante *Pater noster* alta voce profert, Præfatis
 verbis sacerdos & leipsū, & adstantes admo-
 net, & quia humilitate redditur efficax ora-
 tio, juxta illud: *Oratio humiliantis se penetrat*
nubes, recognoscit se, denominatq; peccato-
 rem, memoriã sibi refericans, *quoniam & ipse*
circumdatus est infirmitate, id quod D. Paulus
Heb. 5. ingerit omni offerenti; exaltat etiã non
 nihil vocem, dū verba illa profert, *quo ex gemitu*
cordis in silētio, dicit Eduensis c. 17. de sac. Alt.
procedat gemens oris confessio, simulq; cū Cen-
 turione ad internū cordis exprimendū dolo-
 rem,

M m 3 rem,

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

rem, pectus percutit. Invocat ulterius sanctos aliquos, inter quos S. Joannes etiam nominatur, quod intelligi debet de sancto Joanne Baptista, inquit Hugo Menardus in *Orat. Sac. S. Greg.* atque ita expressè reperitur in liturgiis SS. Basilii & Chrysostomi; Præponitur S. Stephanus S. Matthiæ, propter ordinem temporis Passionis, non autem dignitatis. Notat etiã hic Honorius I. *Gem. cap. 107.* Status diversos, ac conditiones, è quibus desumpti sunt illi sancti, insertiq; illi orationi, quibus, ait S. Aldelmus. *l. de Virg. cap. 25.* à S. Gregorio Magno adjunguntur stolæ sacræ virginitatis, ad formandã aulã cœlestis sponsi;

Qui pergit inter Lilia

Septus Choris Virginum.

Nec ante, nec post Consecrationem, duo illi Evangelistæ SS. Lucas & Marcus, connumerantur, Bonar. de *sacr. Miss. l. 2. cap. 28.* quia aliquamdiu dubiũ fuit in Ecclesia, an Martyres obierint. Dũ finit orationem, manus conjungit, quia cæremonia, in Missa satis frequente denotat, ut quod dicit S. Thomas 3. *P. Q. 83. a. 1.* Quod manus interdũ jungit, & se inclinat, est suppliciter, & humiliter orantis, & designat obedientiam Christi, ex qua passus est. In hoc loco solent in die Ascensionis Domini benedicere novæ fruges, & in die S. Sixti Papæ & Martyris,

tyris, id est 6. Augusti, novæ uvæ: reperitur etiam in quibusdam antiquis Missalibus, in Sabbatho S. pro Cathecumenis benedictum fuisse lac, & mel, & in die Paschatis Agnus; id tamen intelligi non debet, factum fuisse in altari, obstante Canone tertio Apostolorum, juxta antiquam interpretationem: *Offerre nō liceat aliquid ad altare, præter novas spicas*, id est, fruges, & vinum, quod ita credo debere intelligi, per *novas fruges, vel uvas*. Idque non absque ratione, ac fundamento, frumentum enim, & vinum illo honore dignata sunt, ut in corpus, & sanguinem Christi transformentur: *Theod. Balt in Can. 3. Ap.* Ideoq; etiam Primitiæ illorum decenter ad altare adferuntur, ac sic canone benedicuntur. Constantino- poli uvæ primitiæ offerri solebant in die Assumptæ Virginis, ab ipso Patriarcha, in Ecclesia appellata, *in Blachernis*. Post illas oblationes dicebat, verba hæc: *Per quæ hæc omnia semper bona creas* &c. formatque crucem, sine qua dicebat S. Ephræm, *Florus in expo. Mis nihil sine ipse perficies*. Hæc sensu nobiliore à S. Gaudentio, Episcopo Brescienſi applicata leguntur sacratissimo Christi corpori, sub figurâ Agni Paschalis, dum ita scribit: *l. de Ver. pœnit. Idem per singulas Ecclesiarum dom os in myste- rio panis & vini reficit immolatus, vivificat cre-*

Mm 4 ditus,

ditus, consecrantes sanctificat consecratus, hoc
 agni caro, hic sanguis est. S. Bonaventura c. 11.
 Exp. Miss. notat in hac cæremonia tres dies se-
 pulturæ Christi: Nam sepultus terram san-
 ctificavit, à morte resurgens, mortuos vivifica-
 vit, & benedicendo panem vivos multiplicavit.

Verba illa, per ipsum &c. quasi extensè re-
 periuntur apud S. Ambrosium l. de sac. & etiã
 ex potiori parte in S. Basilio, & Arnaldo Ab-
 bate Bonæ vallis, in Tractatuu, adscripto S.
 Cypriano, de operibus cardinalibus. Tres
 cruces quæ formantur de uno calicis latere
 ad aliud, significant, juxta S. Thomam, 2.
 2. dis. 5. a. 7. tres horas, quibus Christus pe-
 pendit in Cruce, & duæ alteræ separationem
 sanctissimæ animæ à corpore. Cû calice post-
 ea parum exaltat Hostiam, gloriam dans æ-
 terno Patri, & ut dicit S. Basilius; *Confit. m. n.*
hoc beneficium per ipsum, & in ipso per actum
nobis esse, & ad recolendum, gloriam illam
processisse ex Christi in cruce exaltatione.

Caput Octavum.

De Oratione Dominica.

Absque controversia est, Orationem Do-
 minicam à missæ exordio, fuisse in illa
 practicatum. Deberet illa legi canone, dicit S.
 Gregorius Ep. 59. ad Paral. quia illa, ut scribit S.
 Augustinus, *Totam petitionem ferè omnis Ec-*
cl-